

© Jozshoerpe - Fotolia.com

Dokładniejsze spojrzenie na środowisko z ISO 14001:2015

Nasz wpływ na środowisko stale się zwiększa i nie ma sensu temu zaprzeczać. Musimy to zrozumieć i nauczyć się tym zarządzać. Nowelizacja ISO 14001 wspiera firmy w zmniejszaniu ich wpływu na środowisko i zrozumieniu, jak ważne jest ono dla ich działalności.

ISO 14001:2015 to norma jak spod igły – najstynniejsza na świecie Międzynarodowa Norma dotycząca ochrony środowiska została wprowadzona w XXI wiek. To bardzo istotny krok naprzód w procesie tworzenia przełomowej normy z zakresu ochrony środowiska, która w swoim zakresie obejmie wszystkie problemy ekologiczne (woda, powietrze, gleba, odpady, bioróżnorodność, zmiany klimatyczne itp.), pozwalając także firmom zarządzać tymi kwestiami całościowo.

Dla świata wciąż mierzącego się z problemami ekologicznymi to bardzo dobra wiadomość. Wkład jednostki w ochronę środowiska nie jest już jedynie frazesem, ale strategią biznesową - to zmiana szczególnie widoczna w ostatnich latach. Społeczeństwo

i cała planeta borykają się z problemami takimi jak katastrofy naturalne, deforestacja, przeludnienie, zmiany klimatyczne itp. Firmy widzą potrzebę zarządzania ochroną środowiska i poszukują rozwiązań w sytuacjach, które są udziałem nas wszystkich.

„Norma wygląda inaczej” - twierdzi specjalistka w zakresie wprowadzania systemów ochrony środowiska Susan Briggs, przewodnicząca grupy roboczej odpowiedzialnej za nowelizację ISO 14001 - „jednak pierwotnie, z technicznego punktu widzenia, wszystkie realne zmiany wzięły się od zwiększonego nacisku na zrównoważony rozwój. Chcemy nie tylko zapobiegać zanieczyszczeniom, chcemy także chronić środowisko przed szkodami i degradacją, dlatego włączyliśmy takie myślenie do opracowanej normy”.

Firma, która stosuje lub chce zacząć stosować ISO 14001 podobnie jak 300 000 organizacji na całym świecie, które legitymują się stosownym certyfikatem, stawia sobie pytanie: Jakie zmiany zawiera nowelizacja? Co trzeba wziąć pod uwagę w przyszłości?

Idąc naprzód

ISO 14001 opublikowano po raz pierwszy w 1996 roku, ale potrzebę opracowania tego typu normy zasygnalizowano w 1992 r. podczas Earth Summit w Rio, kiedy wzrosło znaczenie zrównoważonego rozwoju.

„W ciągu prawie 20 lat istnienia ISO 14001 uznawano za najlepszą normę z zakresu ochrony środowiska. Na uznanie zasługuje zarówno z uwagi na jej dostępność (może być stosowana w równiejszym zakresie w przemyśle ciężkim, usługach i sektorach publicznych, a także w małych i średnich przedsiębiorstwach), jak i jej sposobów ułatwiania firmom prowadzenia działalności, chronienia środowiska i obniżenia kosztów” twierdzi Anne-Marie Warris, przewodnicząca podkomitetu odpowiedzialnego za ISO 14001. Aktualna norma datowana jest na rok 2004. Od tamtego czasu życie się trochę zmieniło. „(...) świadomość problematyki ochrony środowiska, w tym dostęp do wody i zmiany klimatyczne przeszła długą drogę” uważa Anne-Marie Warris i dodaje, że nadszedł czas, aby „spójrzeć jak ISO 14001 może nadal być znacząca dla współczesnych firm, które zmagają się z tymi samymi problemami ekologicznymi co my wszyscy”.

Co stoi za nowelizacją normy? Początkowo prowadzone prace skupiały się na rozpoznaniu przyszłych potencjalnych problemów ekologicznych, co zaowocowało tematami takimi jak zrównoważenie i społeczna odpowiedzialność, strategiczne zarządzanie działalnością, wpływ środowiska na wartość/łańcuch dostaw itd. Po drugie zdecydowano, że nowelizacja ma uwzględnić nowe ramy ISO opracowane dla systemów zarządzania. Po trzecie, potrzebę nowelizacji zauważono po przeprowadzeniu ankiety na przełomie 2012 i 2013 roku.

„Ankieta skupiała się na dwóch głównych obszarach, mianowicie na stopniu, w jakim ISO 14001 powinno zwracać uwagę na przyszłe problemy ekologiczne firm oraz dostrzeżoną wartość wspomnianej normy dla zarządzania działalnością i zarządzania czynnikami środowiskowymi. Dzięki temu prace nabrały rozpędu i ustalono, co powinno zostać zmienione”, wyjaśnia Maiko Okuno z Mitsubishi UFJ Research and

Consulting, jedna ze specjalistek zaangażowanych w analizę wyników ankiety i prace nad nowelizacją ISO 14001.

W nowej edycji ISO 14001 wzięto pod uwagę zmiany, które zaszły w praktyce ochrony środowiska przez co odzwierciedla ona złożoność i dynamiczność środowiska w jakim działają współczesne przedsiębiorstwa.

Korzyści ze stosowania ISO 14001

Uzyskanie akredytowanego certyfikatu zgodności z ISO 14001 z pewnością zwiększy wartość firmy, ponadto wpłynie na zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych, usprawni zarządzanie odpadami, a także pozwoli na sprawniejsze zarządzanie ryzykiem i zwiększenie konkurencyjności. ISO 14001 służy prowadzeniu działalności gospodarczej, ale także wspiera ochronę środowiska.

Antonio Burgueño, Quality and CSR Director z FCC Construction (hiszpańska firma budowlana z siedzibą w Barcelonie) jest pełen uznania: „Stosowanie ISO 14001 przyniosło nam wiele korzyści, w tym spójność naszych procedur w całej naszej firmie i w kontaktach zewnętrznych”.

„Pomogło nam to również zmienić nasz wpływ na środowisko. W 2014 roku zredukowaliśmy emisję dwutlenku węgla o ponad 23 tony, a produkcję pyłów o ponad 20 ton. Wykorzystaliśmy ponownie 116 m³ wody” - mówi Burgueño. „Ponadto, zamiast wyrzucać na wysypisko, wykorzystaliśmy ponownie 6 milionów m³ nadwyżki czystego gruzu”.

W zasadzie do stosowania normy motywuje także chęć poprawienia swojego wizerunku połączona z ogólnym zaangażowaniem w ochronę środowiska. „Bez certyfikowanego systemu zarządzania nie dalibyśmy rady odnieść sukcesu biznesowego” uważa Bob Cutler, General Manager, Oil Testing w ALcontrol (firma zajmująca się m.in. testowaniem żywności i świadczeniem usług analitycznych dla innych firm na całym świecie).

„ISO 14001 będzie dla firm najlepszym środkiem ułatwiającym zintegrowanie kwestii środowiska.”

Wychodząc naprzeciw

Nowa wersja ISO 14001 ma dotrzeć do małych i średnich przedsiębiorstw. Amarjit Kaur, malezyjski specjalista z SHEMSI Sdn Bhd biorący udział w pracach nowelizacyjnych, wyjaśnia: „Małe i średnie przedsiębiorstwa są nieco onieśmiałe terminem *zrównoważony rozwój*, jednak jeśli zaczną myśleć o ochronie środowiska i perspektywie cyklu życia, znajdą się na drodze ku zrównoważonemu rozwojowi, nawet o tym nie wiedząc”.

Nowa edycja normy powinna pomóc przedsiębiorstwom, w tym również małym i średnim, osiągnąć znacznie lepsze wyniki w zakresie ochrony środowiska.

Lepsze dopasowanie strategiczne

Jest wiele ważnych zmian w samej normie. Wprowadzenie zarządzania środowiskowego do sal konferencyjnych i zwrócenie na nie uwagi zebranych będzie zauważalne dla dyrektorów zarządzających. Teraz będą mieli powód do zaangażowania się w działania na rzecz środowiska, ponieważ nie pozostają one obojętne na działalność ich firmy. Amarjit Kaur bierze pod uwagę swoje wyniki w zakresie ochrony środowiska i chce je włączyć do codziennej strategii działań firmy. Ma to być istotna zmiana. „Mam nadzieję, że z nowym podejściem ochrona środowiska będzie ważnym punktem porządku obrad i będzie zawsze brana pod uwagę podczas dyskusji na temat strategii obieranej przez zarząd”.

W normie zawarto nową klauzulę, która określa obowiązki osób na stanowiskach kierowniczych, co z kolei pozwoli na kontrolowanie strategii organizacyjnych firmy. Zarządzanie odnosi się do procesów, przywództwo – do zachowania. Dobrzy liderzy ustanowią jedność celu i kierunku działania firmy w taki sposób, by wszyscy pracownicy byli w pełni włączeni w osiągnięcie obranego celu. Zaangażowanie liderów pozwoli na optymalizację wyników systemu zarządzania środowiskowego w firmie, dzięki czemu rozwój będzie bardziej zrównoważony, koszty będą obniżane, a światowe zasoby zostaną zachowane dla przyszłych pokoleń.

Środowisko – Twój wpływ na nie i jego działanie na Ciebie

Firmy mają zbadać swój unikalny kontekst i rozpoznać, jaki wpływ na ich działalność ma środowisko. To wymaga wzięcia pod uwagę czynników specyficznych dla danej firmy, takich jak zmienność klimatu, dosto-

sowanie się do zmian klimatycznych oraz osiągalność zasobów. To ogromny krok naprzód; dotychczas wpływ środowiska na działalność firmy nie był brany pod uwagę.

Ochrona środowiska jest najważniejsza w ISO 14001, firmy mają obowiązek podejmować proaktywne inicjatywy na rzecz ochrony środowiska. To oznacza zrównoważone wykorzystywanie zasobów, zachowanie lokalnej bioróżnorodności i ekosystemów, a także podjęcie działań w celu zmniejszenia zanieczyszczenia.

Pojęcie *kontekstu* oznacza również, że firmy muszą brać pod uwagę wiele czynników wpływających na ich działalność, nie tylko te typowo ekologiczne (mowa tu o krajobrazie, technologii a nawet czynnikach kulturowych regionu). Takie podejście przyniesie korzyści zarówno firmie, jak i środowisku.

Perspektywa cyklu życia

Koncepcja perspektywy cyklu życia jest w tej wersji normy bardzo widoczna. To wymaga od firm szerszego spojrzenia i radzenia sobie z kwestiami środowiskowymi w sposób bardziej holistyczny, całościowy. Według Susan Briggs ta idea wymaga „patrzenia na wyniki, nie tylko na działalność firmy, ale także na swoje produkty, ich użytkowanie oraz składowanie końcowe”. Wspomniana perspektywa nie wymaga szczegółowego oszacowania cyklu życia, oznacza jednak, że firmy muszą pomyśleć o kolejnych stadiach cyklu życia, które mogą pozostać poza ich kontrolą np. nabycie materiałów surowych, projekt, produkcja, transport/dostawa, użytkowanie, etap końcowego użytkowania oraz składowanie końcowe. To jakie będą stadia cyklu życia zależy już od konkretnego produktu czy usługi.

Wspólne ramy

Najnowsza nowelizacja normy została opracowana zgodnie ze wspólnymi ramami ISO przygotowanymi dla norm dotyczących systemów zarządzania, w których zawarty jest cały szkielet systemów zarządzania, w tym tekst główny, wspólna terminologia i najważniejsze definicje. Te nowe ramy znane są jako dołączony do Dyrektyw ISO/IEC Annex SL lub jako „High-Level Structure”. Zostały one opracowane w celu zwiększenia spójności między różnymi normami z zakresu zarządzania, ułatwiając jednocześnie wdrażanie wielu systemów zarządzania i łączenia ich ze wspólnymi systemami działalności.